

Uredništvo in uprava Ptuj, MLO, II. nadstropje — Telefon štev. 156 — Čekovni račun pri Narodni banki Ptuj štev. 643-90322-0 — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Vračl Jože — Rokopisov ne vračamo — Mesečna naročnina od 1. maja 1951 dalje 20 din, celoletna naročnina 208 din. Naročniki, ki so plačali din 156.— za celo leto, doplačajo din 52.—, — Tiska Mariborska tiskarna.

Javni nastop pionirjev osnovne šole na Humu ob zaključku šol. leta

Ob vznosu sončnih Slovenskih goric se sredi vinogradov, sadonosnikov in vršičev dviga Hum, krasna izletna točka, odkoder je možen razgled daleč naokoli. Od vseh strani vodijo poti in stezice proti vrhu, po katerih hodijo mnogi nedeljski izletniki uživati naravo in občudovati njeno lepoto.

STARŠI SO SE ZELO ZANIMALI ZA NASTOP

Tako je bilo tudi preteklo nedeljo. Tokrat so se spenjale množice ljudi proti šoli, bili so to predvsem starši, ki so hoteli videti svoje otroke ob slavnostni proslavi zaključka šolskega leta. Pionirji že dolgo prej niso imeli obznanja doma. Komaj so čakali, da pride ura, ko se bo začel nastop. Disciplinirano so čakali. Urejali so kar je bilo potrebno, pripravili in uredili telovadni prostor, razmestili na določena mesta pionirske zastave in postavili telovadne obročke ter cvetlične loke na določena mesta. Vse je bilo pravčasno pripravljeno in na mestu. Navdušenje in nervoza se je vedno bolj stopnjevala. Vsi so se pripravljali v vrstah in po skupinah kakor je določeno v programu. Iz harmonike zadoni krepka koračnica. Pionirji in pionirke korakajo strminah in odličnih korakov na telovadni prostor. Sledil je pester program, ki so ga pionirji humske šole pripravljali od meseca aprila s tako vneto in voljo, da učiteljsvo ni imelo posebnih težav za ureditve obširnega programa. Na akademiji so sodelovali prav vsi pionirji in pionirke od najmanjših do največjih, kar je vzbujalo pri učencih in starših posebno zanimanje. Skrbno pripravljen in naštrfuran program je moral zadovoljiti slehernega gledalca. Obsegal je razne deklamacije in pevske točke, raznovrstne in simbolične vaje, izvajane s petjem, razne rajalne nastope in zabavne igre. Starši so z navdušenjem spremljali točko za točko ter gledali in opazovali izvajanja svojih otrok. Na licih, ustnicah in očeh si lahko razbral, da so srečni in zadovoljni, da se radujejo skupno s svojimi otroki, da so ponosni nanje.

SOLA JIM JE SKUPNI DOM

Marsikdo bi se vprašal, kako je mogoče poleg tako obširnega učnega programa, pripraviti še tako kakovitostno prireditev. Res je! Tako delo je mogoče izvršiti le tedaj, kadar so pionirji predani šoli, spoštovali, cenijo in ljubijo svoje učitelje, kadar se učenci za vedajo, kaj pomeni šola za življenje in kadar jim je učenje in napredek glavna in edina skrb. To so s svojim nesebičnim delom dosegli pri svojih učencih učitelji na Humu. Šola jim je postala drugi dom, nobena ura jim ni bila odveč, noben dan tako dolg, da bi lahko videli, slisali in se naučili vsega tega, kar bi radi. Celo to se je dnevno dogajalo, da so morali učitelji nagajati učence domov.

SOLSKI OBISK JE BIL 95%

Pionirji humske šole so dosegli v letošnjem šolskem letu najboljše uspehe na naših solah. Zakaj? Zato, ker starši cenijo učiteljstvo in šolo, ker se že v polni meri zavedajo, da šola oblikuje človeka, ker vedo, da je znanje človeku potrebno in zaradi tega dajejo učencem možnost, da se učijo. Dokaz temu je šolski obisk, ki znaša v teku celotnega leta okrog 95% in bi znašal v nekaterih mesecih tudi 100%, če ne bi nastopale razne objektivne težave. Takim staršem gre vse priznanje z željo, da bi našli posameznike v vseh šolskih okoliščinah. Za vse to nesebično in neumorno delo izrekamo javno priznanje učiteljskemu kolektivu s poštovanjem in upraviteljem tovarišem Lovrom Pliskom na čelu.

PIONIR ZIBRAT FRANC SE JE VSEM ZAHVALIL

Zadnji točki programa je sledila obdaritev najboljših učencev. Ponosno so stopali odličnjaki na sredino telovadnega prostora, kjer so bili vidni vsem prisotnim. Najboljšim med najboljšimi je spregovoril nekoliko vzpodbudnih besed tov. upravitelj, starši pa so s ploskanjem dajali priznanje nagradjenemu za dosežene uspehe. V imenu vseh nagradjenec se je zahvalil pionir Zibrat Franc, ki je bil dusa vsega pionirskega življenja in dela.

Ob koncu je zbranim pionirjem in staršem govoril zastopnik Sveta za prosveto pri OLO, čestital pionirjem k doseženim uspehom in jim dal tudi smernice za delo v prihodnjem šolskem letu. S krepkimi in jedrnatimi besedami se je zahvalil učiteljstvu za poštovno delo šole in predsednik KLO, pohvalil pionirje v njihovem delu in pozval starše, da s se večjo vneto podpirajo šolo pri njenem delu. Po končani proslavi so si starši ogledali razstavo, ki je bila prav skrbno pripravljena, iz katere je bilo celotno delo letošnjega šolskega leta.

Tako je šola Hum proslavila zaključek šestega šolskega leta po osvoboditvi.

Stane Sianič.

Tesnejši stiki šole z domom bodo rodili boljše učne uspehe

Globoki pomen besede socializem mnogi tolmačijo površno ali pa tudi napačno, drugim zopet je prišlo že kar v frazo, češ da gradimo socializem, in se ne zavedajo pomembnih besed, ki jih izgovarjajo. Pa vendar bi moral vsak odrasel človek v naši državi mnogokrat razmišljati o tem, kaj je socializem, saj je tako silno važno za vsakega poštenega državljanca, da ima svetlo perspektivo, t. j. pogled v bodočnost. Kdor nima perspektive, kd nam jo prikazuje in obeta nov družbeni red socializem ali brezrazredna družba, mnogo težje prenaša tegobe današnjega časa, v katerem se rodi nova družba.

Povsod gradimo socializem — v vseh panogah gospodarskega, kulturnega in socialnega življenja. Napravili smo že ogromno, oblike socializma so že povsod vidne, dogradili pa ga še nismo. Socializem je zajel tudi našo šolo, ker ima vse pogoje, da se v njej vgnezditi in razraste, iz tega gnezda pa bodo izšli nove vrste plitki, ki bodo posedli svet podolgem in počez in ga zgradili takega, tako lepega kot še nikoli ni bil. Naša šola postaja socialistična. Nov duh veje v njej že izza osvoboditve. Kakor naša ljudska oblast, se je tudi ona rodila v ognju in dimu naše osvobodilne vojne, naše ljudske revolucije. Šola, kakršno imamo danes, se gradi danes, nam je lahko prinesla le nacionalna in socialna zmaga po težki borbi. Šola je vedno bila odraz obstoječe družbe in je to tudi danes. V kapitalistični eri je služila vsakokratni vladajoči klasi, v pogojih ljudske oblasti pa je tudi šola postala ljudska.

Naše učiteljstvo se je v glavnem že zavedlo tega dejstva in daje vse razpoložljive sile od sebe, da bi s svojim delom v šoli služilo le ljudstvu in njegovemu mlademu rodu. Kako lepa, vzvišena služba! Kako lepe smotre in cilje ima današnji učitelj v socialistični družbi! Katero delo pod soncem bi moglo biti plemenitejše, kakor vzgojiti svobodnega, široko razgledanega, kulturnega človeka, ki bo prost vsake laži in prevare, s katerima je polnil svet mlado srce in razum v prejšnjih časih? Vzgojiti naravnega človeka, sposobnega za borbo v življenju, brez nadnaravnih in nadzemskih primisli, brez namišljene sveta, brez mističizma in praznoverja, človeka, ki bo vedno umsko in telesno pripravljen in sposoben boriti se s prirodo in si jo dalje in dalje podrejal, nad njo zmagovali. Naša socialistična šola je zavrgla vso nepotrebno staro šaro in v učnem načrtu obdržala le to, kar je človeškemu razumu dostopno in jasno, kar je znanstveno dokazano. Današnji pouk je sam po sebi vzgaja, ker je poln resnice in znanosti, dočim je nekdanji bila resnica prirešana primerna doza prikrite laži, ki je bila potrebna vladajočemu, a maloštevilnemu družbenemu razredu za njegove čisto posebne interese — da bi se obdržal na površju, hoteč vladati na vse večne čase, njegovim potrebam vzgojen in izoblikovan človek pa mu naj bi služil kot manjvredno bitje.

Našemu ljudstvu so te reči še premalo jasne, dasi se učiteljstvo mnogo trudi, da bi mu jih čim podrobneje objasnili. Stiki med šolo in domom morajo biti v današnjem času bolj tesni kot kdajkoli poprej. Šele ko se bodo starši zavedli in prepričali, da učitelji njihovega otroka zares le resnico, pravico in poštenje, da iskreno žele njihovu otroku pripraviti boljše življenje, šele takrat bodo dobili zaupanje v socialistično šolo, jo znali visoko ceniti in spoštovati šolske delavce — učitelje. Kako raste in uspeva danes naša šola? Kot sem že povedal, daje učiteljstvo v splošnem vse od sebe. Trudijo se tudi učenci, kolikor je v njihovi moči. Kako boli učitelja srce, ko mora mnogokrat ugotovljati, da ovirajo i njega i učenca pri delu ravno starši, ki nimajo dovoljnega razumevanja ne za šolo ne za učitelja in seveda tudi ne za učenca. Kolikokrat morajo od učenca slisati, da ga niso pustili v šolo, da ga odganjajo od knjige, mu ne dajo za šolske potrebe, se nepovolno izražajo o šoli in učitelju, se rogajo vsemu, kar je v zvezi s šolo. Ali taki starši ljubijo svoje otroke, ali jim želijo boljše in kulturne življenje? Priznati bodo morali, da ne. Učitelji prav dobro razumejo težave, ki tarejo tudi starše, vendar morajo starši vedeti, da brez žrtve njihov otrok ne bo srečen pozneje v življenju, da bo kot odrasel človek z neprijazno mislijo gledal nazaj na svojo otroško dobo in obsojal svoje starše, ki niso dovolj žrtvovali zanj in mu tako ugodili pot v življenje. Nekdaj so starši mislili, da je poglavito, če pripravijo svojemu otroku čim več denarja in bogastva, danes pa vemo, da je znanje največje bogastvo, ki ga človeku nihče ne more vzeti, niti smrt ne, če ga je kot izkušen človek znal posredovati tudi drugim.

Resnici na ljubo pa je treba povedati, da so že prav mnogi starši doleteli duha časa, da prav vestno pošiljajo svoje otroke v šolo in da vodijo stalno kontrolo nad tem, kako se uč in napreduje njihov otrok. Taki starši so v stalni povezavi z učiteljem, se zanimajo, kako se njihov otrok uč, kako

se obnaša in ali se pravilno telesno in duševno razvija. Ti starši se točno udeležujejo roditeljskih sestankov, se zanimajo za vsa vzgojna vprašanja in vsak dan bolj spoznavajo, kako lepa a težka je naloga, vzgojiti in izoblikovati človeka tako, da bo kot pošten

O vseh teh in podobnih problemih se razgovarjajo učitelji s starši. Tesnejši stiki šole z domom bodo rodili boljše učne uspehe. Povzročili bodo bolj reden šolski obisk, učenci bodo vestneje in natančneje izvrševali domače naloge in se doma učili, ker bodo imeli raz-

Vzgojiti moramo naravnega človeka, ki bo sposoben za borbo v življenju

član človeške družbe koristno služiti sebi in skupnosti. Ne njim in ne učitelju ne bo težko vzdržati vzgojnega procesa, ki ga je neki prizadevalni otrok ljubec učitelj označil nekako takole: »Ves dan se mi otroci zibajo in škrbetajo po tankih nitih svojih živcev gori in doli in počenjajo svoje vragolije, mi jih trgajo in cefrajo, jaz pa jih vendar imam rad in ko odhajajo, čutim globoko notranje zadoščetje, da sem se jim dal vsega, ker hočem, da bodo v življenju srečni in z njimi ves moj rod.«

Na roditeljske zборе pa še vedno ne prihajajo mnogi starši. Polno izgovorov najdemo: da jim je predalec do šole, da ne utegnejo, celo to povedo, da imajo pametnejše opravke, da med tistim časom raje sedijo za mizo in spišejo liter vina itd. itd. Naši učitelji tudi teh niso zanemarili. Potrudili so se v njihovo vas, mnogokrat tudi naravnost k njim na dom in se tam z njimi pogovorili. Starši so videli, da je učiteljevo prizadevanje res nesebično in marsikaj se je izboljšalo. Le malo števil staršev je ostalo zakrknjenih. Ti so od hiše pobegnili ali pa se vanjo zaklenili, če so videli, da se jim bliža učitelj. Te je seveda težko zadržati, a učitelji vendar ne obupujejo. Vztrajno in žilavo bodo budili tudi take starše, dokler jih ne bodo prepričali, da gre za lepšo prihodnost njihovih otrok.

Velika nesreča in ovira za napredek šolskih otrok je v vinorodnih predelih našega okraja alkohol. Nekateri starši s ponosom pripovedujejo: »Poglej ga, frkovca, komaj v šolo je začel hoditi, pa ti zvrne kupico vina kot bi plihnil. Pa kako je potem močen!« Zelo se varajo taki starši. Kako žalosten je pogled na takega otroka v šoli! Uživanje alkoholnih pijač se mu pozna na obrazu in na vsem šibkem telesu. Njegova duševna zaostalost je tako močna, da ne more slediti pouku in ostane v prvem razredu po dve, tri ali celo več let. Duševno topost in zaostalost rodi tudi delo, ki je za otroke neprimerno in pretežko. Neki oče se je hvalil: »Naš Tonek vstane ob treh zjutraj in gre z nami kositi, ob osmih pa gre v šolo.« Kaj bo potem tak otrok v šoli? Ne bo čul učitelja, ne bo se veselil tovarštva součencev in njihovega dela, ampak bo v klopi dremal in skušal nadoknaditi manjkajoče spanje. Tako ravnanje z otrokom je nečloveško in z ničemer opravičljivo.

Nekateri starši mislijo, da mora otrok nujno prisostvovati vsaki gostiji v sorodstvu ali pri sosedu, iti na vsako in vsakrno pojedino in hišno proslavo te ali one vrste, češ da bo imel spomin na to ali ono tako reč, da si bo take imenitne svečanosti bolje zapomnil. Saj je res, zapomnil si jih bo že, pa še kako! Vprašanje pa je, ali si bo zapomnil kaj dobrega ali slabega. Menda o tem ne bi bilo treba pisati, ker vsi vemo, da s takih slovesnosti še nikoli otrok ni odnesel nič dobrega in pametnega, še odrasel človek ne!

umevanje in podporo pri starših. Odnosi našega ljudstva do šole in učitelja bodo postali pristranejši. Naš preprost človek se bo zavedel, da ni človeka na svetu, ki bi mogel njegovemu otroku dati več kot učitelj, ki ga vzgaja za pametnega in preudarnega državljanca.

Ko bodo jeseni šolska poslopja zopet na široko odprla vrata in bodo učitelji vabili mladino k sebi, naj starši šolo-obveznih otrok takole razmišljajo: Šola je otroku nujno potrebna, da si nabere znanja, ker življenjska borba je neizprosna in težka; znanje bo krvavo potreboval. Moja dolžnost je, da bom spremljal telesno in duševno rast svojega otroka, zato bom v stalni povezavi z njegovim učiteljem. Udeleževal se bom roditeljskih sestankov, kjer se bom zanimal za vzgojna vprašanja in tako pomagal učitelju, da bo otroke čim boljše vzgajal. Sreča domovine ne sloni samo na enem človeku, morda na mojem otroku, ampak na vsem mlademu rodu, zato se bom zanimal za celotno šolo, kako diha in živi, kako dela in se trudi in ji pri tem po svojih močeh pomagal. Tudi tako bom prispeval svoj delež k izgradnji socializma, boljši prihodnosti našega mladega rodu in po njem vsej naši domovini.

S. K.

Veliko zanimanje za pionirsko razstavo ob zaključku šolskega leta na osnovni šoli in nižji gimnaziji v Gorišnici

Vrvenje, skakanje, in igranje pred šolo je utihnilo. Pouk je končan in šolska mladina je zapustila svoje učilnice. V šolo prihajajo samo posamezni pionirji in pionirke, da pripravijo razstavo ob zaključku šolskega leta. »Razstava bo v prtiličju,« pravi nekdo od pionirjev. Za letošnjo razstavo bo Pionirska soba premajhna! Prišli so z urejevanjem učilnice. Razvrstili so mizice, prinesli cvetice in stojala, lepo in okusno okrasili prednjo steno učilnice z zaveso, zastavami in sliko maršala Tita. Prišlo se je glavno delo. Vsak razred je imel določen prostor.

Razstavili so pisane in risarske izdelke, razne predmete, ki so jih pionirji naredili iz lesa, papirja in gline. Posebno zanimanje pa so vzbudili raznovrstni estetsko izdelani izdelki interesnega krojka za ročna dela, ki ga je v svo vneto skrbno in redno vodila tov. Kiriš Avgusta, ki ji gre za vestno opravljeno delo vse priznanje. Pionirke so se usposobile v vseh panogah ročne spretnosti, od krpanja in šivanja do pletenja, šikanja in kvačkanja.

Razstava je v polni meri zadovoljila starše in dosegla svoj namen. Obisk je bil tak, kakršnega še ni bilo po osvoboditvi. Starši so se zanimali za izdelke svojih in drugih otrok, ocenjevali delo po posameznih razredih, iz-

Dan učencev v gospodarstvu

24. junij se bo odslej vsako leto praznoval kot dan učencev v gospodarstvu. Na ta dan se vsrjšo svečane proslave zaključka šolskega leta, tekmovanja med učenci raznih strok, prireditve, zabave itd. — Svečanosti ob zaključku pouka na Strnišču, ki je bila 22. t. m., so prisostvovali tudi starši učencev. Ob tej priliki je nastopilo tudi mladinsko veselo gledališče. V soboto, 23. t. m. so imeli zaključek pouka s podelitvijo spričeval tudi učenci v gospodarstvu raznih strok, pletarna in ostali. Ob 11. uri je bila v prostorih bivšega doma JA ob prisotnosti predsednika OLO-a, poverjenika za obrt in industrijo in predstavnikov množičnih organizacij odprta razstava učencev v gospodarstvu. Okusno urejen razstavni prostor je obsegal predvsem tri dele: izdelki učencev raznih strok, izdelki učencev oblačilne stroke in Strnišča. Poseben interes so vzbujali razstavljene predmeti učencev iz pletarne, ki so izdelani za izvoz. Razstava je bila odprta do nedelje in jo je obiskalo nad 300 ljudi. Po razstavi se je pri predsedniku OLO vršil sprejem 30 najboljših učencev v gospodarstvu, na katerem so se učenci zadržali v pogovoru s tovarišem predsednikom nad dve uri. Popoldne so si skupno ogledali Gogoljevo »Ženitev«, s katero je tukaj gostovalo MKUD »M. Jarce iz Ljubljane.

V nedeljo, 24. t. m. je bil skupen odhod vseh učencev v gospodarstvu v Strnišče, kjer so si najprej ogledali tovarno, nato pa so se vršila fizikalna tekmovanja in nogometna tekma med učenci v gospodarstvu iz Ptuja in Strnišča. Po izenačeni igri so zmagali slednji z rezultatom 3:2. —mk

V nedeljo odide iz Ptuja druga skupina mladincev in mladink na mladinsko progo Doboj—Banja Luka

V nedeljo, 1. julija bo zbor mladincev in mladink za srednješolsko mladinsko delovno brigado, ki bo sestavljena iz dijaštva mariborskih in ptujskih gimnazij in nekaterih drugih srednjih šol. Iz Ptuja bo odšlo 45 mladincev in mladink z gimnazije, priključilo pa se jim bo še 14 mladincev iz melioracijske šole. Teh 59 mladincev in mladink je že druga skupina mladine, ki odhaja na mladinsko progo Doboj-Banja Luka. V kratkem pa bo formirana še druga samostojna ptujška brigada, ki bo odšla na progo sredi julija.

Matere, prijavite svoje otroke za dnevna letovanja

Članice terenskih AFZ odborov sprejemajo prijave otrok do 14. leta za dnevno letovanje, ki bo v Turnišču.

Otroci bodo odhajali iz mesta zjutraj ob določenih urah v spremstvu voditeljev in pedagoškega vodje. Ves dan bodo prebili pri kopanju in raznih igrah pod skrbnim vzgojnim vodstvom. Dobili bodo izdatno južino, obed in malico.

I. izmena je od 3. do 17. julija, II. od 18. julija do 1. avgusta, III. pa od 2. do 16. avgusta.

Prispevki se zbirajo po socialni zmogljivosti staršev. Prednost imajo otroci, katerih starši so zaposleni, da ne morejo posvečati dovolj skrbi pravilnemu razvoju svojih najmlajših.

S. S.

Veliko zanimanje za pionirsko razstavo ob zaključku šolskega leta na osnovni šoli in nižji gimnaziji v Gorišnici

praševali to in ono ter dajali vidno priznanje in zadovoljstvo učiteljem in učencem glede na uspehe, ki jih je šola dosegla.

Kvalitetna in obsejna razstava je dokaz, da se da tudi s skromnimi sredstvi napraviti marsikaj pametnega, lepega in koristnega. Potrebna je le dobra volja in ljubezen do mladine in vsaj nekaj čuta odgovornosti, ki mora biti v vsakem učitelju in vzgojitelju, če hočemo iz teh mladih ljudi vzgojiti zavestne državljane in dobre patriote naše socialistične domovine, ki jim bo delo v ponos, poštenost, iskrenost, vljudnost in ljubezen do domovine pa vršina za oblikovanje socialističnega človeka.

S. S.

Nastop harmonikarjev v Ptuj

Harmonikarska šola SKUD-a »Jože Lacko« v Ptuj priredi zaključno prireditev gojencev v soboto, 30. junija ob 19.30 uri v Glasbeni šoli.

Na nastop harmonikarjev opozarjamo zlasti mladino in starše.

Položaj na svetovnem vinskem tržišču nas sili k obnovi vinogradništva

V Halozah in Slovenskih goricah se v zadnjem času mnogo razpravlja o možnosti obnove vinogradov. Pisec tega članka se je potrudil prikazati skrb francoskih vinogradnikov, da bo lažje poudaril nujnost povečanja vinskega pridelka pri nas v svrhu količinske in kakovostne konkurence na svetovnem tržišču. Vse to pa je le odvisno od obnove vinogradov in sodobnega, rentabilnega načina obdelovanja.

Ni odveč, če pregledamo kakšna je situacija danes na svetovnem trgu. Naši producenti, kakor konsumenti so v zmoči, če mislijo, da je vina premalo na svetu.

Poglejmo predvsem položaj v Franciji, ki je prvi in največji producent vina na svetu. Tamkaj je trenutno strahovita vinska kriza, ki je privedla takorekč vse vinogradnike vinorodnih pokrajin v izredno protestna gibanja. Tako je bilo 27. maja v Narbonne veliko kmečko protestno zborovanje, kakršnega ni videla Francija že dolgih 50 let. Kmečko gibanje v štirih južnih francoskih pokrajinah, ki pridelujejo v glavnem vino, se da morda primerjati samo še z gibanjem v letu 1907, ko je prišlo v Franciji zaradi vinske krize do pravih kmečkih uporov. Vinogradniki zahtevajo od francoske vlade nove ukrepe za rešitev katastrofalne vinske krize. Proti koncu aprila je namreč francoska vlada izdala uredbu o prisilni destilaciji vina, ki jo je dopolnila z uredbo z dne 4. maja, toda vinogradniki se s temi uredbami niso zadovoljili, ker niso bile dovolj odločne.

Leta 1949 so v Franciji pridelali 55 milijonov hl, lansko leto pa celo 75 milijonov hl vina. Vinogradništvo se v Franciji kljub vsem krizam še vedno širi, in to predvsem v zahodni Franciji, pa tudi v osrednjih pokrajinah. Ako se bodo s trto na novo posajene površine tako širile kakor doslej, bo Francija v kratkem času pridelala kar 100 milijonov hl vina letno. Sodeč po plačanih pristojbinah, to je predvsem trošarin, uporabi Francija okoli 60 milijonov hl vina na leto v domači potrošnji. V to količino je všete tudi vino, ki ga destilirajo. Potrošnja vina bi se povečala, ako bi bile v Franciji cene na drobno v gostinstvu nižje v primeri s cenami pri producentu. Trenutno so cene na znamenitih centrih Beziers, Nimes, Montpellier in Narbonne 250 franka za liter, medtem ko je prodajna cena v gostinstvu pretirano visoka. Kmetje se v zadnjem času zadržujejo pri kmečkih posojilnicah zaradi vinske krize neprimerno visoko, in so te posojilnice posodile do sedaj že na milijarde frankov. Nasproti katastrofalno nizkim cenam vinu se lahko vzame na primer cena modri gallei. Modra galica se je podražila od 6 na 12 frankov po kilogramu, tako da mora vinogradnik dejansko žrtvovati za 1 kilogram galice 8 litrov vina. Čez tri mesece bo v Franciji še druga trgatva, v francoskih kletih pa je še vedno preko 20 milijonov hl vina. Tako vinogradniki kakor francoska vlada stojijo pred najtežjim vprašanjem rešitve problema vinske trgovine in vinogradništva.

Poglejmo še nekoliko položaj vinske trgovine v Italiji. Italija je nekako po produktiji vina na drugem mestu v svetu. Tudi tamkaj so vinske zaloge visoke. Vendar si je znala Italija ustvariti dokaj povojen izvoz. Italijanski izvoz vina se je v preteklem letu povečal tako glede količine vina, kakor tudi glede na višino izkupička. Po uradnih podatkih je Italija lani izvozila 929.213 hl vina nasproti 620.238 hl prejšnjega leta. Vrednost tega izvoza se je s tem povečala od 8.329 na 11.407 milijonov lir.

Na čelu odjemalcev italijanskih vin je Švica, ki je uvozila 384.734 hl; za

njo pride zapadna Nemčija, ki je povečala uvoz italijanskih vin od 25.708 na 167.093 hl, na tretjem mestu so pa ZDA (70.000 hl), nato pa Avstrija (51.473 hl), Belgija (40.120 hl), Francija (31.618 hl) in končno Velika Britanija (21.254 hl).

Tako nekako bi izgledal položaj v dveh najmočnejših vinskih državah na svetu. Nič dosti slabši ni položaj v Španiji in Portugalski, pa tudi ne v Nemčiji.

Ta slika položaja na svetovnem vinskem tržišču nam narekuje mnogo opreznosti v razvoju naše vinske produkcije, zlasti še v perspektivah naše izvozne politike. Po zemljepisnem položaju je zlasti severni del Slovenije oziroma kakor bi lahko rekli Podravje, v stanju proizvajati visoko kvaliteta vina izredne harmonije in lepe cvetice. Le visoko kvaliteta vina predvsem polnjena, z vrhunčno strokovno predpravo, v steklenice, bo možno plasirati na svetovnih tržiščih. Tega naj se naši producenti zlasti pri bodoči obnovi dobro zavedajo. Ni izključeno, da bi se nam morda v bodoče bolj izplačalo uvažati kvantiteta vina po izredno nizkih cenah, kakor pa ostati pri sedanjem načinu nerentabilnega pridelovanja vina. Našim producentom oziroma obdelovalcem vinogradniške zemlje in vinske trte je na izbiro, katera pota bodo izbrali. Naj bo jasno povedano, da je svetovna produkcija vina izredno visoka in da so bile sedaj visoko dosegljive cene v naših vino-

Zadružni dom v Dornavi propada nedovršen

V navzočnosti okr. sekretarja ljudske inšpekcije je pred kratkim grupa ljudske inšpekcije iz Dornave preverjala pritožbe glede planov obvezne oddaje, glede neupravičenosti do prejemanja šilvskih nakaznic kakor glede škode, ki nastaja na nedovršeni zgradbi zadružnega doma.

Ugotovljeno je bilo, da so pritožbe varševanov večkrat utemeljene. Predvsem glede škode na zadružnem domu je mnogo pritožb. Tako je ugotovljeno, da so poedinci, ki so imeli službeni opravke s premoženjem zadružnega doma, s tem negospodarsko ravnali, ga razdeljevali in uporabljali zase. Tako je glede opeke, žeblice, lesa itd. Na drugi strani pa je nedovršena zadružna zgradba prepučena nemilosti vremena.

Grupa ljudske inšpekcije je predlagala, da se vsa škoda takoj popravi in namoesti, odgovorne poedince pa je treba klicati na odgovornost, nakar bo odpadlo nerazpoloženje do kolektivnega dela v korist zadružnega doma, ki so ga doslej več ali manj izrabljali poedinci v svoje namene.

gradnih predelih nenormalne in samo enkrat v zgodovini našega vinogradništva dosegljive.

Naše vinogradništvo stoji pred težkimi nalogami preusmeritve v kvaliteto proizvodnje z naglim tempom, da ne zamudimo prilike pravočasnega zasiguranja mesta v trgovanju na svetovnem tržišču.

B. F.

Kmalu začne veljati uredba o arondaciji zemljišč

V teh dneh bo začela veljati uredba o arondaciji zemljišč državnih kmetijskih posestev in kmečkih delovnih zadrug, ki jo je prepisala zvezna vlada. Po tej uredbi se bodo vse manjše parcele in zemljišča zasebnikov, ki leže znotraj ozirva zemljišč državnih posestev ali kmečkih delovnih zadrug, priključila te-m. Kot odškodnino za to bodo lastniki priključene zemlje dobili ustrezne parcele na drugem mestu. Pravico do arondacije zemljišč imajo tudi državne ekonomije, farme, vrtarije, vzorne kmetijske postaje itd. Kmečke delovne zadruge smejo izvesti arondacijo le v primeru, če je v njihovi vasi več kot polovica kmečkih gospodarstev vključenih v zadruge.

Lastniki zemljišča, ki ga priključene arondacije, morajo državni posestvi in zadruge kot odškodnino dati drugo zemljišče ustrezne vrednosti. S pristankom lastnika se nadomestilo lahko izvrši tudi v denarju, če pa je na priključenem zemljišču gozd, vinograd, sadovnjak ali kakšno poslopje, dobi prizadelet kot odškodnino zemljišče z enakimi nasadi ali poslopji. Če je to nemogoče, mora posebna komisija za arondacijo zemljišče oceniti ter posredovati izplačilo v denarju, ali pa sporazumno zamenjavo, vendar le s privolitvijo lastnika po svobodno izvršeni oceni po svobodno formiranih cenah na tržišču.

Da bi bila ocenitev izvedena pravilno, mora komisija za arondacijo

sklicati v vasi razpravo, na kateri morajo biti navzoči vsi kmetje, kateri zemljišča pridejo v poštev za arondacijo. Pred začetkom razprave morajo komisija doseči sporazum vse strank. Če tega ni mogoče doseči, odloča komisija s svojo večino. Če pa prizadelet ne strinja z odločitvijo komisije, se lahko pritoži na glavno upravo za kmetijstvo ljudske republike, končno pa tudi rednemu sodišču.

Opozorilo Poverjenistva za notranje zadeve

Opozarjamo vse lastnike, upravnih in druge odgovorne osebe v gostinskih obratih, kakor tudi pridelatelje raznih zabav, kjer se točijo alkoholne pijače na določitev 2. člena št. 10 Zakona, prekrških zoper javni red mir, ki da loča, da je kazniv tisti, ki proda alkoholno pijačo pijani osebi ali mladoletniku, ali kdor opija mladoletnika.

Člen 3 št. 2 istega zakona predvideva kazen 5000 din ali 1 mesec odvzem prostosti.

Upoštevanje gornjega in kaznovanje krstitev bo odpravilo obsodbe vredne primere, ki nimajo ničesar skupnega s potrebnim razvedrilom delovnega človeka.

Iz pisarne poverjenistva za notranje zadeve.

Čemu naj koristijo neuporabne škropilnice?

Nov način usmerjanja našega gospodarstva zahteva od poedincev kot od družbenih gospodarstev skrbno čuvanje in koristno izrabljanje vsega orodja in naprav, ki so nam sedaj na razpolago v kmetijstvu in drugod. V koliko pa so še v praksi ponekod daleč od te skrbi, kaže sledeči primer:

V ptujskem okraju razpolagajo država in zadružna kmetijska gospodarstva z nad 100 motornimi, prevoznimi in presnosnimi škropilnicami, ki predstavljajo glede na uničitveno drevesno bolezen dragoceno obrambno orožje.

Glavna uprava za kmetijstvo LRS je že meseca maja t. l. pozvala poverjenistvo za kmetijstvo pri OLO Ptuj, naj bi ji pomagalo pri nabavi rezervnih delov za škropilnice s podatki o potrebah rezervnih delov. Razpisu Glavne uprave je sledila v kratkem okrožnica poverjenistva za kmetijstvo. Dobile so jo kmetijske zadruge in državna posestva. Stavljani termini so potekali brezuspešno. Za uporabo nesposobne škropilnice bi ostale še dalje nekoristne.

Kako bi mogoče v izlozi in arondaciji opravile pred ljudstvom škodo zaradi neuporabnosti nad 36 škropilnic?

Skrb organov ljudske oblasti za odpravljanje škode večkrat slabi brezdušni odnos poedincev, ki sprejemajo uradno pošto pri KZ in upravah državnih posestev, praktično pa ne podvzamejo vsega, da bi obstoječo škodo odpravili, čeravno so za to moralno in materialno odgovorni. Ravno taki poedinci so navajeni valiti potem vso odgovornost navzdol ali navzgor.

Nedvomno se ne bosta niti Glavna uprava za kmetijstvo niti poverjenistvo za kmetijstvo pri OLO Ptuj, še manj pa delovni kolektivi državnih posestev ter zadružniki zadovoljili z ugotovitvijo, da je rok zamujen za prijavo potrebnih delov za pokvarjene škropilnice, temveč bodo vztrajali na tem, da se nabavijo nadomestni deli in popravijo škropilnice, obenem pa bodo poskrbeli, da bo odgovornim poedincem v bodoče onemogočeno s malomarnostjo podpirati nepotrebno škodo družbenemu gospodarstvu.

Z odpravo takih in slinih pojavov bo marsikje mogoče odpraviti občutno škodo, ki zavira gospodarski razvoj in ustvarja malodušje med delovnim ljudstvom.

VJ.

V Gorišnici bodo nadaljevali z gradnjo zadružnega doma

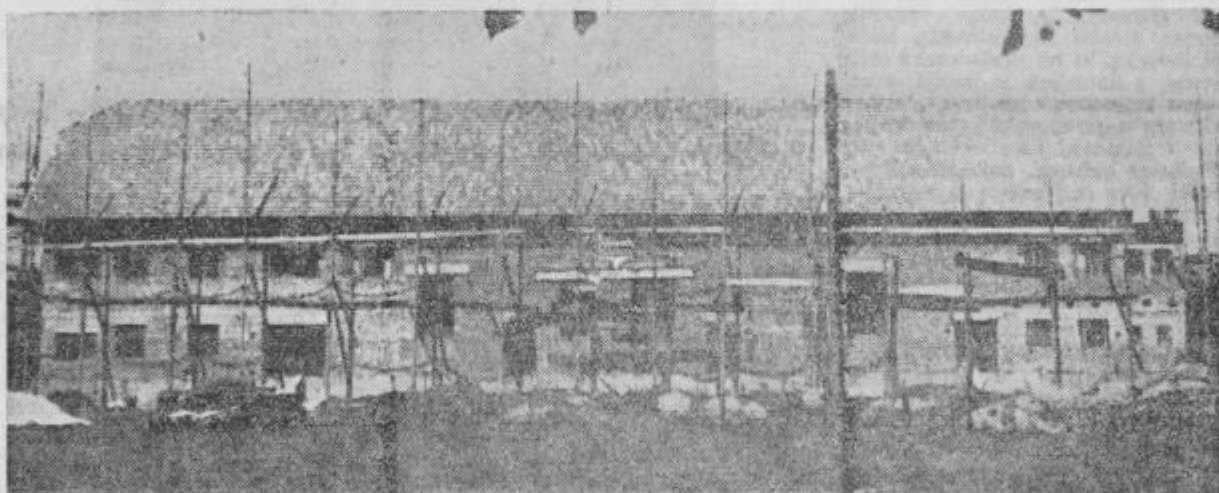
Prebivalci Gorišnice so že leta 1947 uvideli potrebo po zgraditvi zadružnega doma, ki bi naj postal središče vsega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja ne samo Gorišnice, temveč tudi ostalih vasi, zlasti pa tistih, ki nimajo nobenega primerne prostora za množično sestajanje in kulturno udejstvovanje. Kljub temu, da se ostale vasi niso odzvale povabilu za sodelovanje in pomoč, so Gorišničani leta 1947 pristopili h gradnji. S pomočjo nekaterih sindikalnih organizacij iz Ptuja so dozdaj stavbo tako daleč, da

neprilikami, zlasti proti velikim nevihtam, kar je bilo vidno zlasti pri zadnji nevihti dne 24. maja, ko je divjalo nad poljem silovito neurje s točo. Zadružni dom ni pri tem utrpel prav nobene škode.

Člani odbora za gradnjo zadružnega doma so večkrat razmišljali in razpravljali o tem, kako bi nadaljevali z deli, da bi dom čimprej služil pravemu namenu. Zgradbi objektivnih težav glede nabave potrebne materiala zlasti nabave velike količine lesa, je delo v lanskem letu v celoti počivalo.

pričani smo, da bodo ljudje s prav tako voljo in vnemo pomagali dograditi dom, kakor so delali pri kopanju temeljev in ostalem do sedaj izvršenem delu. Plačane bodo samo strokovne moči in najnujnejši strešniki, vse ostalo bodo opravili z dobro voljo in pridnimi rokami.

Odbor si je postavil nalogo, da v letošnjem letu dogradi dvorano s odrom. V ta namen si je ogledal stavbo in prostore zastopnik Republiškega odbora tov. Horvat, ki je dal vsa potrebna navodila, da bosta oder in dvorana ustrez-

Dovršen zadružni dom v Gorišnici bo koristno služil ljudstvu

je bila leta 1948 izvršena in proslavljena dograditev visoke, 50 m dolge stavbe v surovem stanju. Priznati moramo, da je bilo pri tem delu mnogo ljudi, ki so v delo vložili mnogo delovnih ur. Mnogokrat je bilo tudi ponoči na gradilišču zelo živahno, večkrat celo tako, da je zmanjkalo orodja in prostora, kjer bi se delo lahko smotno vršilo. Leta 1949 so bila izvršena še razna zaščitna podzidovanja. Stavba je zaščitena pred raznimi vremenskimi

Meseca maja se je vršil informativni sestanek gradbenega odbora, na katerem je bil oglasno sprejet sklep, da bodo nadaljevali z gradnjo, obenem pa stavljen predlog, da se razširi gradbeni odbor od 8 na 12 članov. Že prvo nedeljo po tem sestanku je bil razširjen odbor. Med drugim je bil tudi oglasno sprejet sklep, da bodo vsi člani z vzgledom pokazali, kako je treba delati, ljudje pa bi vsak po svojih močeh prispevali s prostovoljnim delom. Pre-

zala vsem sodobnim zahtevam praktičnega ljudskega odra.

Upamo, da bo do 29. novembra urejena v Gorišnici dvorana s odrom, kjer bo lahko vsak zaveden in delaven človek naše socialistične domovine našel potreben kulturni užitek in razvedrilo, ki mu je potrebno. Gorišničani bodo, vsak po svojih močeh, prispevali ter dokazali, da so za napredek in dvig kulturne ravni naših vasi.

S.S.

Historično-geografski razvoj Ptuja

Frano Baš. Maribor

(Po Casopisu za zgodovino in narodopisje)

8

Začetki novega veka so majali gospodarstvo Ptuja. Vsi turški invaziji so postali podravinski sejmi brezpomembni in je posredovanje Ptuja v trgovini med Madžarsko in Italijo nazadovalo. Na mestu samem pa je ležala pri turkih nevarnostih mora vojaških oddelkov, ki so mesto izmogavali. Se v sredi XVII. stoletja je bil Ptuj poleg Gradca in Radgone glavna zavora na prehodu iz Srednjega Podonavja v Alpe; kot taka pa je dobila n. pr. 1663. na vidiku nove turške vojne vojaški oddelki 1000 mož, kar je pomenilo silno obremenitev mestnega in okoliškega gospodarstva, ki je že itak bilo na tleh v pogledu produkcije in konsumu vsled večnih epidemij. To nam bo razumljivo, če se zavedamo, da je n. pr. epidemija 1680. od aprila do decembra pobrala preko 300 duš, v poletju naslednjega leta pa 219 in to v mestu, ki je stelo kvečjemu 1000—1100 prebivalcev!

Po 1699. se je geopolitični položaj izpremenil. Turčija je bila vržena iz Srednjega Podonavja in Podravina je polagoma zopet dvignila svoj pomen za ptujsko trgovino. Velika trgovska cesta iz konca srednjega veka je prišla zopet do veljave, ko je cesar Karl VI. zgradil na smeri N—S veliko cesto Dunaj—Semmering—Gradec—Maribor—Slovenska Bistrica—Ljubljana—Trst. To je bila regionalnega štajerskega vidika osrednja delna trgovska cesta, na kateri pa ni ležal Ptuj. Prometno se je z veliko cesto Karla VI. izpremenil položaj Ptuja iz centralnega v perifernega.

Koristi daljnega prometa je mogel

tako pritegniti na sebe Maribor, ki je začel postajati polagoma tudi izhodišče za promet v Alpe, in to na cesti ob Dravi na zahod. Vsi ledi lege Maribora na veliki trgovski cesti je tako Maribor začel trgovsko nadkrijevati Ptuj, zlasti, ker je vsled uveljavljanja dravske ceste začel pojemati pomen najvažnejše poti iz Podravja v Alpe, ki je vodila na jugu Pohorja preko Slov. Bistrice, Konjice in Vitanja v Misljnsko dolino; ta cesta na jugu Pohorja je dajala Ptuj možnost konkuriranja v alpski trgovini z Mariborom. Kot nadomestilo za dejstvo, da je ostal Ptuj izven nove velike ceste sever-jug, pa je dobil Ptuj za Karla VI. kot mostišče za Jožefa I. na zgrajeni hrvatski cesti Maribor—Ptuj—Varaždin nov most, za Marije Terezije pa stalno garnizijo in cesto v Slov. Bistrico. Napram temu pa je Maribor postal križišče velike ceste z Jadrana v sredino države in na Dunaj z alpsko dravsko cesto in s hrvatsko cesto. Nova prometna sredstva Karla VI. so dvignila Maribor in provincializirala Ptuj, ki je bil do te dobe enakovredni gospodarski tekmeč Maribora. Lega Ptuja na prehodu iz nižine v gorovje je koristila mestnemu razvoju v rimski dobi in v začetkih srednjeveškega meščanstva, škodovala pa mu je za preseljevanje narodov, v času turških invazij in poleg tega v dobi prosvitljenega absolutizma, ko se gradijo štajerska prometna sredstva v osredju dežele in ne na periferiji; lega Ptuja na periferiji pa je zapostavila za veliko cesto, ki je šla preko centralno

ležečih krajev. V trgovini mu je ostalo edino še posredovanje med Srednjim Pomorjavem in Primorjem. Politično pa je doba prosvitljenega absolutizma doba smotne centralizacije in merkantilizma. Stari mestni privilegiji se umikajo državi oblasti, ki prevzema v svoje roke vedno več funkcij, katere so se osredotočile v sedeže kresij, v Maribor in Celje. Meščanstvo in mesta, vzrastla na privilegijih, se polagoma umikajo novim mestnim tvorbam, ki se razvijajo na osnovi birokratizacije in nastajajoče industrije; za prvo je manjkala Ptuj osrednja lega, za drugo pa surovine in prometna sredstva. V objem provincializacije pa so vrgle Ptuj posebno Napoleonove vojne in njim sledeča leta gospodarskih kriz, predvsem pa novo prometno sredstvo, železnice.

Južna železnica je stekla 1847. po črti velike trgovske ceste Karla VI. Dunaj—Maribor—Trst in tako je Ptuj zopet ostal izven modernega prometnega sredstva. Rač se postale postaja za Ptuj na južni železnici. Ptujski sejmi so začeli polagoma izgubljati na pomenu, ker se ljudstvo ni več zadovoljevalo z izdelki patrijarhalno obratujočega ptujskega meščanstva, temveč je zahtevalo močnejše izdelke, katere je dovažala iz tujine železnica, kar je prišlo v prid trgovini kot taki, kar pa je škodovalo obrtnim. Važno je bilo kmetijstvo, saj je imela vsaka meščanska hiša del soseskih mestnih nlij na Bregu na levi obali Drave in je šlo mesto 1822. 69 konj in 6 krav; važno je bilo vinogradništvo, saj je bil vsak drugi meščan tudi posestnik goric v Halozah med Črno goro in Zavrčem ali pa v Slovenskih goricah, zlasti okoli Mestnega vrha, severno od gradu. Od predmestij je Ptuj najbolj nali-

kovala Kaniža, kjer je bila poleg kmetijstva doma tudi obrt. Breg je imel sredi XIX. stoletja kljub mali obrti kmetijski značaj, medtem ko je bila Vičava zaselek zidarjev in tesarjev, katerim kmetско delo na vinčarijah ni moglo nuditi zadostnega kruha. Zanimiva je primera v trgovini: Vičava sploh ni imela nobene trgovine, Breg enega sejmarija, Kaniža pa enega trgovca z mešanim blagom. Gospodarsko je meščanstvo zelo nazadovalo; vzrok je bil v tem, da so se ljudje s kapitalom po otvoritvi južne železnice seljevali v prometne kraje, kjer jim je trgovina, obrt ali industrija donosala večje koristi kakor pa doma v prometno zaostalem Ptuj.

Gospodarstvo Ptuja po otvoritvi južne in pred otvoritvijo vzhodne železnice nam lepo označujejo Raispovi podatki: Slovenski trg je bil sejmšče, trg za zelenjavo in perutnino, ki je bil šele lansko leto preložen na Tyršev trg; Minoritski trg, staro sejmšče za živino, je služilo kot tržišče za žito in moko; Florijanski trg pa za les; Dominikanski trg je bil vojaško vezbališče. Od obrtnikov označujejo staro patrijarhalnost lvar kosira, sitar, glavnika in voškar. Gostilničarsko razmerje med Ptujem s 1769 prebivalci in 20 gostilnami ter Kanižo s 450 prebivalci in 18 gostilnami razumemo, če upoštevamo, da je Kaniža bila zbirališče voznikov na hrvatski cesti Maribor—Varaždin in poleg tega še stikališče okoličanov, ki so puščali v Kaniži priprave, preden so se podali v mesto. Najlepše pa se izraža vsa ptujska patrijarhalnost v mestnem magistratu, ki je 1858. po Raispovih podatkih obstajal iz 1 predstojnika, 2 svetnikov, 1 tajnika, 1 čuvarja mestnih zaporov in 1 stražnika.

Raisp slavi v svojem globokem domodromnem čutu Ptuj v drugi polovici XVIII. stoletja kot mesto veletrgovine, ki je stalo v isti vrsti z Amsterdamom, Frankfurtom, Parizom ali Dunajem, nazadovanje Ptuja v tretjem desetletju XIX. stoletja pa pripisuje porastu luke v Odesi, pozneje pa 1849. dograjeni južni železnici. Navedeni Raispovi mnenji sta geopsihično zanimivi, ker nam kažeta patrijarhalnega Ptujčana, kako rešuje domača vprašanja vedno s svetovnopoličnega vidika. Kot tak je Raisp predstavitelj tistega meščanstva, ki ni moglo doumeti pomena novih cest in železnic in ki je stavljalo domači kraj v dobrih starih časih ob stran največjim krajem, za katere je sploh vedelo. Tudi gospodarsko isto meščanstvo ni moglo razumeti pomena železnice. Pred železnicami je gravitacijsko ozemlje produciralo za sebe in še za svoje gravitacijsko središče, za Ptuj. Vsiel agrarne nadprodukcije je bilo življenje poceni. Ko so pa prišle železnice, je nastopil izvoz agrarnih proizvodov v tuje zemlje, z izvozom pa so porasle cene, izbile iz starih časov je prenehalo in zastopniki starih časov so hvalili preteklost, medtem ko so jim nove trgovske in obrtne možnosti, zvezane z železnico, odvzeli priiske iz dežele, ki so konjunkturo razumeli in na železnici osnovali novo trgovino in tako prehiteli stare meščane. Trgovsko je ostala Ptuj po zgraditvi južne železnice poleg vinske trgovine iz Halov in dela Slovenskih goric Drava, po kateri so plovili rogaško slatino in korosko železnino v Podravino in Vojvodino, medtem ko je posredovanje med Italijo in Srednjim Podonavjem prešlo na mesta s organiziranim kapitalom. V tem času, ko hira Ptuj vsled pomanjkanja železniške zveze in ko

Dan izseljencev, pregnancev in internirancev

»Dan izseljencev, pregnancev in internirancev Slovenije« bo dne 8. julija t. l. v Mariboru na sledeč način:

1. Ob 10. uri veliko spominsko zborovanje na Glavnem trgu.

2. Po zborovanju skupen odhod k Meljski vojašnici, kjer bo na prostoru, iz katerega so gnali tisoče in tisoče Slovencev v pregnanstvo, internacijo in ne morišča, odkrita spominska plošča.

3. Od 12. do 16. ure bodo posebni družabni sestanki skupin izseljencev, pregnancev in internirancev ter ogled spominske razstave.

4. Ob 16. uri kulturna prireditve v dvorani Doma telovadnega društva Maribor 1 (Union) s izbranim sporedom.

5. Po kulturni prireditvi družabni večer.

Prireditveni odbor, ki ima svoj sedež v Mariboru, Ulica 10. oktobra št. 3, prosí vse, ki imajo kake predmete, ki bi bili primerni za razstavo, da jih pošljejo na navedeni naslov vsaj do konca tega meseca.

Posamezni izseljenci, ki so bili v Srbiji, na Hrvaškem in v Bosni, bodo ob tej priliki povabili k sebi in na prireditve tudi Srbe oziroma Hrvate, ki so jih v težkih dneh brateko sprejeli in jim nudili zatočišče. V ta namen je prireditveni odbor zaprosil za 75 odstotni dopust na železnicah iz vseh krajev Jugoslavije za vse udeležence prireditve.

Ta prireditve je zato pomembna, ker ne ememo pozabiti na strašne dni pregnanjanja pred desetimi leti, pač pa moramo na to opozoriti ves svet in tudi zahtevati jamstvo, da se takli dogodki ne bodo nikdar več ponovili. Vabimo vse, da pridejo 8. julija t. l. v Maribor.

Pripravljalni odbor za »Dan izseljencev, pregnancev in internirancev« Maribor

Letošnji predpisi glede mlaitilniške merice

Letošnja odločba o pobiranju mlaitilniške merice pravi: Lastniki mlaitilnic morajo oddati odkupnim podjetjem po državnih odkupnih cenah vse žito, ki ga prejmejo od pridelovalcev kot plačilo v naravi za opravljeno mlaitve.

Za mlaitve plačajo pridelovalci lastnikom mlaitilnic v naravi 8 odstotkov od omlaitenih količin žita.

Pridelovalci nežitornih predelov prvega ter drugega okoliša, ki so zadovoljni z obvezno oddajo žita, plačajo lahko odkupnino za mlaitve v merici ali v gotovini. Ta odločba velja tudi za tiste pridelovalce žita v vseh treh okoliših, ki nimajo obvezne oddaje žita.

Odločba vsebuje še druga določila, ki veljajo mlaitilničarjem in organom ljudske oblasti glede oddajnih kvot merice ter kontrole mlaitve in drugega.

Odkupne cene za žito so se zvišale

Zvezna vlada je izdala odredbo, po kateri so za bela žita, ki jih bodo pridelovalci oddali za obvezno oddajo, določene naslednje cene za 100 kg: pšenica s hektolitrsko težo 76 kg 700 din in 700 bonov; riž in sorbica s hektolitrsko težo 70 kg 620 din in 620 bonov; ječmen s hektolitrsko težo 64 kg 600 din in 600 bonov; oves s hektolitrsko težo 44 kg 630 din in 630 bonov.

Gornje cene veljajo za 100 kg neto, franco skladišče odkupne postaje, ali franco vagon, za zdravo, suho blago v kakovosti, ki je navadna v trgovini.

Ce ima blago večjo ali manjšo hektolitrsko težo kot je zgoraj navedena, se cena zviša ali zniža in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže. Žito ne sme imeti poleg tega še več kakor 2% primesi ali lomljenih zrn; če jih ima, se za vsakihi nadaljnjih 0,5% odbije pol odstotka od cene, žito pa sme imeti največ 10% lomljenih

trudi, da bo pripravljajoča se vzhodna železnica šla preko njega, pa se pojavijo stremiljenja, da se razvije iz Ptujja jesensko letovišče v času trgatve. Ostalo pa je samo pri načrtih in tudi ponosna krilatica »štajerski Meran«, ki je značila še v srednjem XIX. stoletju Ptuj, je počasi prešla na Maribor.

S historično-geografskega vidika je del Ptuj v novem veku do določne železnice usodo perifernih mest ob Brežici na jugu in Hartberga na severu. V srednjem veku so bila vsa ta mesta postojanke proti nemirni Mađarski z njeno nikdar mirno štajersko-mađarsko mejo; poleg tega pa se seže fevdalcev in gospodarski posredniki med Alpami ali Italijo in Srednjim Podonavjem. V srednjem veku pa sta se na Štajerskem trgovina in obrt polagoma smotno osredotočili s periferije na središče dežele; kajti čim večja je bila moč fevdalnega kneza, toliko bolj so prihajala do veljave geografska središča dežele in toliko bolj je padel pomen perifernih mest, ki so se dvignila deloma vsled fevdalnega partikularizma, deloma vsled svojega vojaškega pomena, deloma pa vsled gospodarskega, n. pr. rudarskega bogastva svoje okolice. Obdržala so se v svojem položaju samo zadnja, v vrsto katerih pa ni spadal Ptuj. Vsled osredotočenja gospodarstva na geografska središča dežele je polagoma zastala gospodarstvo perifernih mest, v kolikor ni bilo le-tom s privilegiji osigurano trgovina in obrt v njih gravitacijskih območjih.

Ta položaj vidimo lepo tudi v Ptujju. Mesto se vzdržuje na svojem položaju, ki ga ima že na koncu srednjega veka. Večja gospodarska podjetja v novem veku, v Ptujju na pr. posredovalno

Kdo in kako naj vzgaja našo mladino?

Večkrat silimo pripombe predvsem starejših ljudi glede današnje mladine, češ da je pokvarjena.

Ali je to res?

Vsekakor bi bila ob pravilni vzgoji mnogo boljša. Ne zadošča, če za tem samo stremimo, temveč je treba aktivno posegati v njeno vzgojo. Jasno je, da nikdo nima prirojenih slabih ali dobrih lastnosti, ampak so te slika okolice, v kateri je rasel in doraščal. Skratka lahko trdimo, da je mladina takšna, kakršno si vzgojimo.

MEDVOJNI VPLIV

Tudi v širšem smislu vpliva način življenja bistveno na lastnost mladine. Posebno se je mladina vsestransko in

vzgojil le nekaj tisoč belogardističnih, ustaških in četniških, moralno skrajno pokvarjenih koljačev in pošalcev, ki so bili v sramoto svojim staršem in celotni človeški družbi. Zahvaljujoč naši Komunistični partiji in OF, ki sta prevzeli odgovornost za vzgojo ljudi in predvsem mladine, sovražniki ljudstva in napredka niso dosegli večjih negativnih vzgojnih uspehov. KPJ in OF se moramo zahvaliti, da je nadvladal pri vzgoji duh patriotizma, poštenosti in ljubezni do vsega lepega in naprednega. KPJ in OF se moramo zahvaliti, da je naša mladina kljub mnogim negativnim pojavom danes mnogo manj pokvarjena kot je v kateri koli vzhodni ali zahodni državi.

Temelje vzgoje gradijo pri večini otrok starši

DOMAČI VELIV

Po osvoboditvi smo si prizadevali vzgajati mladino doma in predvsem še v šoli ter v mladinskih organizacijah. Slednja oblika pa je precej zastarela in je nepopolna. Mladina na svojih sestankih ni dovolj pridobila, ker ni imela v svoji sredi starejših izkušenih ljudi, temveč le mlajše funkcionarje, ki so bili sami potrebni vzgoje. Poleg tega so bili mladinski sestanki večkrat le ponavljanje frontnih in drugih sestankov. Marsikaj je postalo za mladino nezanimivo in celo moreče, dočim so mladi ljudje ukažljivi in želijo videti čim več. Posebno pomanjkljivo pa predstavlja zanemarjanje razvoja dobrih lastnosti mladine poleg dobre politične vzgoje kot so: lep odnos do staršev, do učenja, do strokovnega usposabljanja, skromnost, potrpežljivost, solidnost, iznajdljivost, borbenost, fizična odpornost. Skratka bi bilo treba razvijati pri mladini vse lastnosti, ki so koristne in nujne človeku za življenje v socialistični družbi. Težišče skrbi v zvezi z mladino je bilo na graditvi prog, cest in drugih gospodarskih nalogah, kar tudi ni ostalo brez zadovoljivih rezultatov. Poleg tega je bilo vzgojno delo premalo prilagojeno mentaliteti mladine, ki se razlikuje od tiste, ki jo imajo mladi ljudje v drugih državah.

Vprašamo se: Kdo in kako naj dela, da bi imeli pri vzgoji mladine čimveč uspehov? Pred koncem šolskega leta je bil na roditeljskem sestanku v ptujski gimnaziji razgovor o vzgoji mladine.

trgovino med srednjim Podonavjem in Primorjem, vzamejo v roke tuji prišelci, v Ptujju n. pr. Italijani. Gradbeni razvoj vodi predvsem cerkev, ki ustanovi pod vplivom protireformacije pred Ptujem 1623 Kapucinski samostan in obnovi Minoritskega. V zvezi s cerkvijo so tudi votivna znamenja, v Ptujju sv. Florijan in Marijina soha. Plemstvo stopi v ozadje, meščanstvo tudi, v košar ga k temu ne prisilijo veliki poveljari, kakor je bil n. pr. v Ptujju 1714. leta, ki je uppelil vse mesto razen obeh samostanov, naker je nastalo novo mesto, iz katerega izvira današnji stari Ptuj, ki pa ima leto stilo izobliko, kakor jo je imel srednjeveški; edino gotiko nadomesti sedaj barok v vseh svojih izoblikah koncem XVIII. in začetkom XIX. stoletja.

Stara preteklost, vrsta dogodkov izven mestnega obzidja in v mestu samem, obenem pa pomanjkanje razvoja so razvili v mestu patriarhalno meščansko, konservativno tradicijo, ki označuje novoveškega ptujškega meščana, kateri visi z vso svojo dušo na mestu z njegovimi starimi življenjskimi in gospodarskimi navadami. Ko je zastajal v novem veku razvoj mesta, se je v Ptujju razvila in vkoreninila tradicija.

V

1880. leta je stekla vzhodna železnica iz Nagy Kanize preko Ptujja na Pragersko. Železnica ni stekla kot posledica gospodarskih težav prebivalstva, temveč kot izraz želje avstrijskega generalnega štaba, ki je hotel in moral imeti progo, ki bi vezala železno rezervo avstrijske armade v Vojni Krajini vzdolž vse italijanske meje, ne da bi bila ta proga v katerem koli slučaju

ziji nek oče zelo presenečen, ko je zvedel, da se njegov sin ne učiti, da zahaja v slabo družbo zapadno usmerjenih frizerjev in nemoralistov. Zatrjeval je, da razume današnjo družbo delovnih ljudi, ki ga je kot strokovnjaka poslala vsled potrebe za dve leti v drugo republiko, zato pa se je tudi zanesel, da mu bo družba vzgojila sina kot je treba. Mož ima v glavnem prav in se z njim strinjam, vendar smatram, da ne bi smeli vse odgovornosti prenesti na druge ljudi. Doma je ostala mati, ki je skrbela za sina, ga hranila. Doma je stanoval in je bil od matere tudi materialno odvisen. Vpliv matere na sina tudi v vzgojnem oziru ne bi smel popustiti. Treba je vpoštevati, da domača vzgoja predstavlja pri marsikom temelje nadaljnje vzgoje.

DRUŽBENI VPLIV

Naša Partija nima namena posegati v družino kot so to delali nosilci nacizma in kot si to še danes prilasča ruski birokratizem, da opraviča potom mladine obveščevalno službo proti staršem in ni malo primerov, kjer gre celo za uboje staršev s strani lastnih otrok. Naša Partija smatra, da je in mora biti družina kompaktna, da mora v njej vladati sožitje, da mora biti družina osnovno jedro družbe.

Nikakor se ne sme vzgoja mladine omejiti samo na dom in šolo, temveč jo je treba izpopolnjevati v raznih društvih kot so tehnika, tabornštvo, gasilstvo, fizikultura itd. Tam je dolžan pomagati pri vzgoji mladine vsak napreden državljani, ki ima za to pogoje. Kdor nima moralne legitimacije, temu ljudstvo ne bo nikdar zaupalo vzgoje svojih otrok. Ravno tako je treba vzeti možnost vpliva na mladino vsakomur, pa čeprav je učitelj ali duhovnik, ki bi hotel usmerjati mladino na pot narodnega izdajstva, starokopitništva in srednjeveškega mračnjstva, namesto da bi ji pomagal vzbuditi občutek samozavesti, zaupanja v svoje ljudstvo, v napredek, v demokratično ureditev naše nove Jugoslavije.

ODGOVORNOST ZA VZGOJO MLADINE

Vsak zaveden državljani, še posebej pa člani Partije in OF, se mora zavdati odgovornosti za vzgojo mladine. Za to mu daje naša ljudska oblast na razpolago dovolj sredstev. Dobro vzgojena mladina se bo zavedala sedanjih ogromnih naporov in bo z razumevanjem in z vso poštrevnostjo pomagala krepiti pogoje za lepšo in srečnejšo bodočnost. Rogelj R.

Okrajno gledališče iz Ptujja je gostovala po Prekmurju

Kolektiv Okrajnega gledališča iz Ptujja je gostoval po Prekmurju in žel povsod polno priznanja. Kaže, da tudi Prekmurci cenijo kulturno izživljanje. Ptujčani so gostovali z drugim programom Veselega večera v Dolnji Lendavi, Beltinčih in Murski Soboti. Zal so pri organizaciji gostovanj pozabili urediti gostovanje še v Gornji Lendavi. Največ priznanja so želi igralci v Dolnji Lendavi, kjer z ovacijami kar niso mogli prenehati. V Dolnji Lendavi imajo prostore kulturni dom s poslikano zaveso, dovoljnim odrom, kjer lahko uprizarjajo tudi zahtevnejše stvari. Dobro je to, da je kino v posebni dvorani. V Beltinčih so imeli natrpano kinodvorano in bi lahko imeli dvoje predstav, če bi imeli čas. Prebivalci bližnjega Verjeja in Turnišča so obžalovali, da jih niso utegnili posetiti še tam. Svojo prekmursko turnejo so zaključili v Murski Soboti, odkoder so šli v Slatino Radenci.

V Murski Soboti, kakor je na pogled nenavadno lepa in daje pravi vtis mesta, skrbje za snago in lep izgled, premalo pa gledajo na kulturne domove. Vsega skupaj imajo eno dvorano

stvo razvito celo že na Kozjanskem, so bile okolice Ormoža, Rogatca, Smarja pri Jelšah in Ptujja brez vsakega rudarstva. Ptuj s Halozami in južnimi Slovenskimi goricami je naša na premožna in rudah že vsled geološkega izvora zemlje rudarsko najbolj rečna pokrajina. Vsled tega se ni mogla razviti v Ptujju težka industrija in ostala mu je edino možnost predelave agrarnih in živinorejskih pridelkov.

Pomanjkanje industrije, večje trgovine in birokratizacije se kaže tudi v razvoju Ptujja kot selišča po otvoritvi železnice. Pri Mariboru je industrija usmerila razvoj mesta naravnost h kolodvorom, v Celju je to storila uprava in trgovina. V Ptujju kolodvor še danes ni strujen z mestom in to vsled tega, ker se trgovina razvija po starih poteh, preko Ljutomerske, Panonske ceste, Brega in mesta v staro mesto. Trgovsko središče je ostalo, kakor je bilo v zgodovini, v starem mestu, k staremu zbirališču kmetov na Ljutomerski cesti pa se pridružujeta še Panonska cesta za Spodnje Dravsko polje in Breg za Gornje. Zemljepisno je zanimivo, da se človek še danes drži terase z Ljutomerske ceste ter da se izogiblje nizkega terena okoli kolodvora; na drugi strani pa se drži Panonske ceste, to je stare poti na terase vzhodno od Drave proti mostu pri Borlu. Breg pa je predmestje pred ptujskim mestom.

V primeri s srednjimi štajerskimi mesti Maribor in Celje je Ptuj kot periferno mesto relativno nazadovol, ko ni mogel v svojem razvoju slediti srečnim tekmečema s centralno lego. Če pa primerjamo Ptuj z ostalimi našimi perifernimi mesti, kakor Slovenj Gradcem, Brežicami, Ormožem ali

OPOZORILO

Prosimo naročnike, ki imajo plačano naročnino samo za prvo polletje, naj nam takoj nakazuje še doplačilo za drugo polletje, da jim ne bo treba uklanjati pošiljanja »Ptujškega tednika«.

Pojasnilo glede višine mesečne in celoletne naročnine je na prvi strani.

Uprava

V Majšperku PLZ nadaljuje z delom

V Majšperku je prav tako kot v drugih krajih organizirana Protiletalska zaščita s to posebnostjo, da se deli v dva dela, po en del za vsako tovarno. Vendar ta delitev obstoja le na zunaj, ker je kljub temu strokovno poučevanje ekip izvrševala za obe podjetji enotna ekipa predavateljev, ki je bila določena iz obeh podjetij. Industrijska odbora obeh podjetij sta vedno sporazumno reševala vsa vprašanja ter odstranjevala težave, ki so se pojavljale zaradi dela v več izmenah, zaradi oddaljenosti bivališč delavcev od podjetja in drugih. Tako je uspelo predavateljem v krajšem času, v dveh mesecih, ekipe pripraviti na veliko vajo, ki se je vršila v drugi polovici aprila in ki je bila uspešno izvedena.

Po tej vaji pa organizacija ni prenehala z delom. Se nadalje se ekipe izpopolnjujejo ter pripravljajo na izpit, ki ga bo moral položiti vsak član.

Odbora pripravljata ekipe tudi v pogledu preskrbe s potrebnim materialom, izvajata maskiranje tovarniških objektov ter pripravo materiala za hitro popravilo strojev in slučajno poškodb.

Tovarni posvečata posebno pozornost gasilski službi, ki je po zaslugi te skrbi že na visoki stopnji. Tako v nepredvidenem slučaju nenadnega napada iz zraka v Majšperku ne bodo nepripravljeni v obrambi svojih tovarniških objektov in bivališč. KT.

Pojasnilo ptujskih pekarn k članku »Ptujske pekarne bodo morale začeti boljše gospodariti«

K članku pod naslovom: »Ptujske pekarne bodo morale začeti boljše gospodariti«, objavljenem v Ptujskem tedniku št. 24 z dne 22. junija 1951, objavljamo po predlogu ptujskih pekarn njihovo pojasnilo:

Trditve, da ptujske pekarne pečejo kruh za potrošnike samo iz ržene in koruzne moke, belo moko pa porabijo za pečenje žemljic, ki jih prodajajo po prostih cenah, so neutemeljene. Pekarne pečejo mešani kruh in istem razmerju, kakor se deli moka potrošnikom in sicer: enotni kruh samo iz enotne moke, mešani pa iz 60 delov enotne, 15 delov ržene in 25 delov koruzne moke, dočim za beli kruh ni bil dodeljen kontingent. Sicer pa se je dobil tudi v juniju beli kruh po nižjih cenah.

Zemlje, ki jih pečejo pekarne ter prodajajo po prostih cenah, so iz kupljenih prostih viškov, nikakor pa ne iz moke, namenjene kruhu za garantirano preskrbo, kakor se v omenjenem članku trdi.

no in še v tej je kino, ki je prav nerad odstopil četrtkov večer za gostovanje ptujskemu gledališču. Opeko, ki so jo imeli za zidavo novo gina ali kulturnega doma, so že začeli prodajati, tako, da se v bližnji bodočnosti ne morejo upati na izboljšanje. Razen težave, ki jo imajo kulturniki v Murski Soboti z dvorano, pa beležijo nenavadno kulturno dejavnost, saj so imeli v 30 dneh maja in polovice junija kar 22 kulturnih prireditev. Kolektiv Okrajnega gledališča iz Ptujja je odnesel iz Prekmurja najlepše vtise, posebno zato, ker so jih Prekmurci navdušeno nagrajevali z ovacijami. —o—

Radgona, potem vidimo, da se je Ptuj razvil med perifernimi mesti najhitreje. Slovenj Gradec in Radgona sta dobila železnico šele tri desetletja za Ptujem, Brežice ubija bližina Zagreba in Krško, prav tako kakor ubija centralna lega na Dravskem polju, ki jo zavzema proti Ormožu Ptuj, razvoj perifernega Ormoža. V primeri z Ormožem, Slovenjim Gradcem ali Brežicami, posebno pa še v primeri z Radgono po svetovni vojni, leži Ptuj sredi bogatega poljedelskega, živinorejskega in vinogradniškega ozemlja, za katero izmenjava pridelke potrebuje; iz tega se je razvila živa trgovina zlasti z vinom, medtem ko so do zadnje krize ptujski živinski sejni predstavljal nadaljevanje historičnega trgovskega posredovanja Ptujja iz Podravine v Alpe, zlasti glede trgovine s konji. V trgovskem pogledu je Ptuj prvo naših perifernih mest, kakor tudi glede birokratizacije, kjer ga predstavlja predvsem šolstvo. S svojo industrijo, predvsem z usnarstvom, ki je historičnega izvora in ki odgovarja gospodarstvu gravitacijskega območja. Deloma je to posledica konfiguracije terena. V tem pogledu nalikuje današnji Ptuj rimskemu Poetoviju, samo da ni pomen cest iz Slovenskih gor, Dravskega polja in Haloz tisti, kakor je bil pomen rimskih cest.

Ptuj je proti Mariboru in Celju periferno mesto, ki pa leži mnogo bolj centralno kakor Brežice, Ormož ali Slovenj Gradec. Odgovarjajoč njegovi zemljepisni legi kot vmesno mesto med centralnimi in perifernimi, se je razvil sicer kot zadnje mesto med centralnimi, ali kot prvo med našimi perifernimi mesti.

Konec

